

American History X

Racismens rødder Af Jes Nysten

For øjeblikket er medierne fyldt med foruroligende reportager om nynazister i Sverige, der for alvor er begyndt at vise deres rette sindelag. Men vi hører heldigvis også om unge mænd, der er kommet på bedre tanker, og som nu forsøger at trække sig ud af vanviddet, selv om det har store omkostninger.

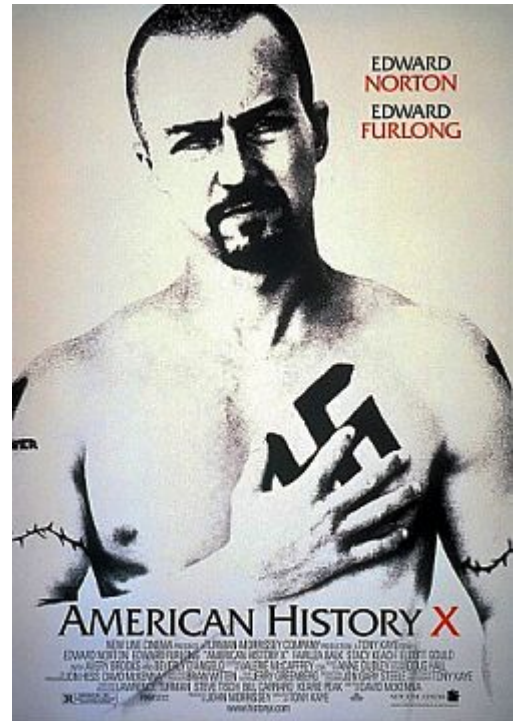
Samtidig er den almindelige offentlige debat - også herhjemme - blevet kraftigt skærpet i tonen. De samfundsmæssige problemer med integration af flygtninge og med den stigende bande-mentalitet blandt unge bliver i visse kredse mere og mere indspundet i et sprog med racistiske og nationalistiske overtoner, der bringer ubehagelige minder om en tid, der burde forblive fortid. Vi må derfor ikke undlade igen og igen at kæmpe mod dette vanvid – vi må som voksne pædagoger, lærere, præster, forældre tage opgaven at være voksen på os og holde de unge fast på, at fascinationen af denne hjernedøde og aggressive kultur ender i følelsesmæssig afstumpethed og selvdestruktion. De store og komplicerede samfundsproblemer må løses på anden vis!

Den amerikanske film "American History X" kan på glimrende vis danne udgangspunkt for en samtale om dette tema. Den er godt nok amerikansk med dertil hørende tendens til at blive lidt firkantet og sentimental, men hovedsigtet og skuespillet er upåklageligt.

Filmen fortæller om den 16-årige Danny, der kommer fra en temmelig belastet familie. Han er under skarpt opsyn i skolen for at forhindre, at han ender som sin storebror Derek, der sidder i fængsel for drab på to negre. Begge brødre er højt intelligente og dybt fascinerede af den voldelige og racistiske ungdomskultur, der lejrer sig om den gamle nazist Cameron. De har alle de 'rigtige' meninger om indvandrere, bistandsmodtagere, farvede, jøder og andet kryb, og de forsøger ihærdigt at få ord og handling til at hænge sammen. Men efter tre år i fængsel kommer Derek tilbage og er forandret.

I sort-hvide tilbageblik fortæller han sin historie fra fængslet, hvor han oplever, at hans sædvanlige opfattelse af, hvordan verden er skruet sammen, begynder at smuldre, og han oven i købet erfarer, at en sort ofrer sig for ham! Men det viser sig, at det ikke er så nemt bare at trække sig fri af sin fortid, og historien ender tragisk men konsekvent.

Det er meget interessant at høre disse unges argumentation – og deres sikkert oprigtige vrede over det, de opfatter som forkert. Netop vreden og forestillingen om, at 'samfundet' er

ude af stand til at foretage sig noget, gør, at de mener sig i deres gode ret til at handle. For retfærdighedens skyld!

Dereks 'udvikling' – navnlig tilbageblikket til fængslet, hvor han oplever, dels at han ikke er en så pokkers karl, som han bilder sig ind, dels at virkeligheden er så ganske anderledes skruet sammen, end han indtil da har troet.

Det stærkeste – og måske mest skræmmende – træk ved filmen er 'afklædningen' af den afdøde far. Umiddelbart er han i drengenes hoved en helt, og deres udvikling – mener de selv – skyldes, at denne helt blev dræbt af en 'nigger'. Men i et rystende tilbageblik i slutningen af filmen overværer vi en scene, hvor faderen ved bordet lufter sine 'pæne' småborgerlige racistiske meninger. Filmens grumme påstand er måske derfor, at kimen til drengenes ekstreme udvikling ligger gemt i faderens velmente og 'stuerene' meninger!

Trykt første gang i medietidsskriftet Vision

Filmfakta

USA 1998 – Instr.: Tony Kaye – Manus: David McKenna – Medv.: Edward Norton (Derek), Edward Furlong (Danny), Beverly D'Angelo (Doris), Jennifer Lien (Davina), Ethan Suplee (Seth), Fairuza Balk (Stacey), Avery Brooks (Sweeney), Elliott Gould (Murray), Stacy Keach (Cameron), William Russ (Dennis), Guy Torry (Lamont) – 117 min. – Biografpremiere 12/2 1999 og på DVD d. 4/4 2000 – Udlejning: Sandrew Metronome

Links

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=137&area=1>

<http://www.philm.dk/Movie/Detail?id=4355>

<https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/library/film/102898history-film-review.html>